YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

21 päivänä helmikuuta 2008 *

Asiassa C-296/06,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunale amministrativo regionale del Lazio (Italia) on esittänyt 10.5.2006 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.7.2006, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Telecom Italia SpA

vastaan

Ministero dell'Economia e delle Finanze ja

Ministero delle Comunicazioni,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit U. Lõhmus, J. Klučka, A. Ó Caoimh ja P. Lindh (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.10.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Telecom Italia SpA, edustajinaan avvocato F. Satta, avvocato F. Lattanzi, avvocato C. Tesauro ja avvocato M. C. Santacroce,

– Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato P. Gentili,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään E. Traversa ja M. Shotter,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.10.2007 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee telepalvelualan yleisten valtuutusten ja yksittäisten toimilupien yhteisistä puitteista 10.4.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/13/EY (EYVL L 117, s. 15) 11, 22 ja 25 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Telecom Italia SpA (jäljempänä Telecom Italia) ja toisaalta Ministero dell'Economia e delle Finanze (talous- ja valtiovarainministeriö) ja Ministero delle Comunicazioni (viestintäministeriö) ja joka koskee Telecom Italialle asetettua velvollisuutta maksaa sen liikevaihtoon perustuvaa maksua vuoden ajan siitä päivästä lähtien, jolloin määräaika direktiivin 97/13 saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä päättyi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

3 Direktiivin 97/13 6 artiklassa ja 11 artiklan 1 kohdassa, jotka koskevat yleisiin valtuutuksiin liittyvistä menettelyistä ja yksittäisistä toimiluvista perittäviä maksuja,

säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että yrityksille osana valtuutusmenettelyä määrättävillä maksuilla pyritään ainoastaan kattamaan sovellettavan yleisen valtuutuksen tai yksittäisen toimiluvan myöntämisestä, käsittelystä, valvonnasta ja toimeenpanosta aiheutuvat hallinnolliset kulut.

4 Direktiivin 97/13 25 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään yleisestä määräajasta direktiivin täytäntöönpanolle, ja siinä todetaan seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan [ja julkaistava valtuutuksiin sovellettavat ehdot ja menettelyt] viipymättä ja viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1997. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.”

5 Direktiivin 97/13 22 artiklassa on direktiivin voimaantulopäivänä voimassa olevia valtuutuksia koskeva seuraavanlainen erityissäännös:

”1. Jäsenvaltioiden on pyrittävä kaikin tavoin saattamaan tämän direktiivin voimaantulopäivänä voimassa olevat valtuutukset tämän direktiivin säännösten mukaisiksi 1 päivään tammikuuta 1999 mennessä.

2. Jos tämän direktiivin säännösten soveltamisesta seuraa voimassa olevien valtuutusehtojen muutoksia, jäsenvaltiot voivat jatkaa ehtojen voimassaoloaikaa, lukuun

ottamatta yhteisön oikeuden nojalla lopetettuja tai lopetettavia erityis- tai yksinoikeuksia luvanhaltijalle antavia ehtoja edellyttäen, että tämä voidaan toteuttaa vaikuttamatta muiden yritysten yhteisön oikeuden, mukaan lukien tämä direktiivi, mukaisiin oikeuksiin. Tässä tapauksessa jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tätä varten toteutettavista toimista ja niiden perusteista.

3. Tämän direktiivin voimaantulopäivänä voimassa oleviin valtuutuksiin sisältyvät velvoitteet, joita ei ole saatettu tämän direktiivin säännösten mukaisiksi 1 päivään tammikuuta 1999 mennessä, lakkaavat olemasta voimassa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 kohdan säännösten soveltamista.

Komissio voi, kun siihen on perusteltua aihetta, jäsenvaltion pyynnöstä tämän osalta lykätä tätä päivämäärää.”

Kansallinen säännöstö

Posti- ja televiestintälaki

6 Direktiivin 97/13 täytäntöönpanoon asti valtiolla oli yksinoikeus yleiseen televiestintäpalveluun Italiassa posti- ja televiestintäsäännöstön (codice postale e delle telecomunicazioni, jäljempänä codice postale) 1 §:n 1 momentin nojalla; tämä säännöstö oli posti-, postipankki- ja teletoimintaa koskevan yhtenäistetyn lainsäädännön hyväksymisestä 29.3.1973 annetun tasavallan presidentin asetuksen nro 156 (approvazione del testo unico delle disposizioni legislative in materia postale, di bancoposta e di telecomunicazioni; GURI nro 113, Supplemento ordinario, 3.5.1973) liitteenä.

7 Codice postalen 188 §:n mukaan ”toimiluvan haltijan on suoritettava valtiolle vuotuinen maksu siten kuin siitä säädetään tässä tai jossain muussa säännöksessä tai niin kuin toimiluvassa määrätään”. Tämä maksu laskettiin suhteellisena osuutena luvan kohteena olevan palvelun perusteella saadusta bruttotulosta tai bruttotuotosta, josta ensin vähennettiin summa, jonka palvelun suorittaja maksoi julkisen televerkon haltijalle.

Tasavallan presidentin asetus nro 318

8 Direktiivi 97/13 on pantu täytäntöön erityisesti yhteisön direktiivien täytäntöönpanosta televiestinnän alalla 19.9.1997 annetulla tasavallan presidentin asetuksella nro 318 (regolamento per l’attuazione di direttive comunitarie nel settore delle telecomunicazioni; GURI nro 221, Supplemento ordinario, 22.9.1997; jäljempänä asetus nro 318/1997).

9 Mainitun asetuksen 2 §:n 3–6 momentissa säädetään seuraavaa:

”3. Erityis- ja yksinoikeudet, jotka koskevat äänipuhelinpalvelujen tarjoamista ja niihin liittyvien julkisten televiestintäverkkojen asentamista ja käytettäväksi tarjoamista, ovat edelleen voimassa 1.1.1998 asti. – –

4. Tämän asetuksen voimaantulohetkellä voimassa olevia julkiseen käyttöön tarkoitettuja toimilupia ja codice postalen 184 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valtuutuksia muutetaan [kansallisen sääntelyviranomaisen] aloitteesta ennen 1.1.1999 niiden mukauttamiseksi tämän asetuksen säännösten mukaisiksi.

5. Jos tämän asetuksen säännösten soveltaminen johtaa muutoksiin olemassa olevien toimilupien ja valtuutusten ehdoissa, ehdot – lukuun ottamatta tämän asetuksen nojalla kumottuja tai kumottavia ehtoja, joilla annetaan erityis- tai yksinoikeuksia – pysyvät voimassa tämän kuitenkaan vaikuttamatta oikeuksiin, joita muilla yrityksillä on erityisesti yhteisön oikeuden nojalla.

6. Poiketen 4 ja 5 momentin säännöksistä velvollisuudet, jotka perustuvat toimilupiin tai valtuutuksiin, jotka olivat olemassa tämän asetuksen voimaantulohetkellä, ja jotka eivät ole tämän asetuksen säännösten mukaisia, ovat vaikutuksettomia 1.1.1999 lähtien."

10 Asetuksen nro 318/1997 6 §:n 20 momentissa säädetään seuraavaa:

"– – yrityksille yksittäistä toimilupaa koskevassa menettelyssä määrättävillä maksuilla pyritään yksinomaan kattamaan toimiluvan käsittelystä sekä palvelun hallinnoinnin ja toimiluvan ehtojen noudattamisen valvonnasta aiheutuvat hallinnolliset kulut. – –"

11 Asetuksen nro 318/1997 21 §:n 2 momentissa todetaan seuraavaa:

"Jos tässä asetuksessa ei nimenomaisesti toisin säädetä, televiestintäalalla voimassa olevia säännöksiä sovelletaan edelleen. Erityisesti codice postalen 188 §:n säännöksiä sovelletaan edelleen 6 §:n 20 ja 21 momentin mukaisiin päämääriin siihen saakka, kunnes [kansallinen sääntelyviranomainen] toisin päättää."

Laki nro 448

12 Julkisten varojen käyttämisestä taloudellisen vakauden ja kehityksen edistämiseksi 23.12.1998 annetun lain nro 448 (misure di finanza pubblica per la stabilizzazione e lo sviluppo; GURI nro 302, Supplemento ordinario, 29.12.1998, s. 5; jäljempänä laki nro 448/1998) 20 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”[Codice postalen] 188 §:n säännöksiä ei sovelleta enää 1.1.1999 lähtien yleisten televiestintäpalvelujen tarjoajiin.”

13 Asetuksen nro 318/1997 21 §:n 2 momentti kumottiin lain nro 448/1998 20 §:n 4 momentin nojalla.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

14 Italian oikeuden mukaan perustetulla yhtiöllä Telecom Italialla oli aikanaan yksinomaisen toimiluvan muodossa yksinoikeus yleisiin televiestintäpalveluihin Italiassa. Tämä yhtiö on riitauttanut Tribunale amministrativo regionale del Laziossa (Lazion alueellinen hallintotuomioistuin) codice postalessa säädetyn vuosittaisen maksun säilyttämisen vuonna 1998. Mainittuna vuonna tämän maksun määrä oli 385 miljoonaa euroa, ja Telecom Italia vaatii tuon summan palauttamista. Se väittää, että televiestintämarkkinoiden avaaminen kilpailulle 1.1.1998 johti alalla olleiden yksinoikeuksien kumoamiseen. Tästä päivästä lähtien ainoat maksut, joita televiestintäyrityksiltä peritään yksittäisten toimilupien perusteella, ovat direktiivin 97/13

11 artiklassa säädetyt maksut, kuten yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut yhdistetyissä asioissa C-292/01 ja C-293/01, Albacom ja Infostrada, 18.9.2003 antamassaan tuomiossa (Kok. 2003, s. I-9449).

15 Myös kansallisella tuomioistuimella on epäilyksiä Telecom Italialle vuonna 1998 määrätyn vuosittaisen maksun pätevyydestä, mutta se pohtii samalla, eikö direktiivin 97/13 22 artiklaa, joka sisältää siirtymäsäännöksen Telecom Italialle myönnetyn valtuutuksen kaltaisia, kyseisen direktiivin voimaantulopäivänä voimassa olevia valtuutuksia varten, voitaisi kuitenkin tulkita siten, että sillä hyväksytään tällainen maksu tälle yhdelle ainoalle vuodelle. Kyseinen tuomioistuin on silti paremminkin Telecom Italian tavoin sillä kannalla, että mainitussa 22 artiklassa ei säädetä siirtymäsäännöksistä, jotka koskevat samaisen direktiivin 11 artiklaa, joka koskee yksittäisistä toimiluvista perittäviä maksuja, eikä 22 artiklassa täten sallita pääasiassa kyseessä olevan maksun kaltaisen maksun perimistä.

16 Tässä tilanteessa Tribunale amministrativo regionale del Lazio on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”[Onko] lain nro 448/1998 20 §:n 3 momentti [yhteensoveltuva] direktiivin 97/13 11, 22 ja 25 artiklan kanssa[?]”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

17 Aluksi on muistutettava, ettei yhteisöjen tuomioistuimella ole EY 234 artiklaan perustuvassa menettelyssä toimivaltaa lausua kansallisten oikeussääntöjen yhteensopivuudesta yhteisön oikeuden säännösten kanssa. Yhteisöjen tuomioistuimella on

sen sijaan toimivalta esittää kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joiden avulla se voi arvioida kansallisten oikeussääntöjen yhteensopivuutta yhteisön oikeuden kanssa (ks. mm. asia C-130/93, Lamaire, tuomio 7.7.1994, Kok. 1994, s. I-3215, 10 kohta ja asia C-506/04, Wilson, tuomio 19.9.2006, Kok. 2006, s. I-8613, 34 ja 35 kohta).

18 Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on muodollisesti rajoittanut kysymyksensä koskemaan vain direktiivin 97/13 11, 22 ja 25 artiklan tulkintaa, tämä seikka ei estä yhteisöjen tuomioistuinta esittämästä tälle kansalliselle tuomioistuimelle kaikkia yhteisön oikeuden tulkintaan liittyviä seikkoja, jotka saattavat olla hyödyllisiä kansallisen tuomioistuimen ratkaistessa sen käsiteltävänä olevaa asiaa, riippumatta siitä, onko se viitannut näihin seikkoihin esittämässään kysymyksessä (ks. mm. asia C-392/05, Alevizos, tuomio 26.4.2007, Kok. 2007, s. I-3505, 64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

19 Näin ollen, sikäli kuin yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyistä asiakirjoista ilmenee, että Telecom Italialla on yleinen valtuutus, asiassa on otettava huomioon myös direktiivin 97/13 6 artikla, joka koskee yleisiä valtuutuksia.

20 Niinpä esitetty kysymys on ymmärrettävä siten, että sillä pyritään selvittämään, ovatko direktiivin 97/13 6 ja 11 artikla, luettuna yhdessä saman direktiivin 22 ja 25 artiklan kanssa, esteenä sille, että jäsenvaltio vaatii operaattoria, joka on yleisten televiestintäpalvelujen aikaisemman yksinoikeuden haltija ja josta on tullut yleisen valtuutuksen haltija, suorittamaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun, joka vastaa aiemmin yksinoikeuden vastikkeena perittyä määrää, vuoden ajan siitä päivästä lähtien, johon mennessä mainittu direktiivi oli saatettava osaksi kansallista oikeusjärjestystä, eli 31.12.1998 asti.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

21 Telecom Italia ja Euroopan yhteisöjen komissio väittävät, että tällainen maksu on vastoin direktiivin 97/13 11 artiklaa, sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on sitä tulkinnut, ja että direktiivin 22 artiklassa ei sallita maksun pitämistä voimassa vuoden ajan siitä päivästä, johon mennessä mainittu direktiivi oli saatettava osaksi kansallista oikeusjärjestystä. Mainittujen osapuolten mukaan kyseisessä 22 artiklassa sallitaan direktiivin 97/13 voimaantulopäivänä olemassa olevien valtuutusehtojen voimassa pitäminen, kunhan näillä ehdoilla ei myönnetä erityis- tai yksinoikeuksia. Velvollisuus suorittaa pääasiassa kyseessä oleva maksu on kuitenkin vastike yksinoikeuden myöntämisestä. Sitä on täten pidettävä mainitun 22 artiklan vastaisena.

22 Italian hallituksen mukaan direktiivin 97/13 22 artiklan 2 kohta, jonka mukaan erityis- tai yksinoikeuksia antavia ehtoja ei voida pitää voimassa kyseisen direktiivin voimaantulopäivän jälkeen, on erotettava direktiivin 22 artiklan 3 kohdasta, jonka mukaan direktiivin voimaantulopäivänä voimassa oleviin valtuutuksiin sisältyvät velvoitteet voidaan pitää voimassa 31.12.1998 asti. Mainittu hallitus toteaa, että erityis- ja yksinoikeudet on direktiivin 97/13 mukaisesti lakkautettu 31.12.1997. Se lisää vielä, että Italian tasavalta on käyttänyt direktiivin 22 artiklan 3 kohdassa myönnettyä oikeutta pitää tietyt velvoitteet voimassa vuoden ajan. Yksinoikeuden aikaisemmalle haltijalle asetetun maksun suorittamisvelvollisuus kuuluu näihin velvoitteisiin, ja se on täten kyseisen direktiivin mukainen.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

23 Yhteisöjen tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus tutkia televiestintäyritykselle asetetun ja sen liikevaihdon perusteella prosenttiosuutena lasketun vuosittaisen maksun yhteensoveltuvuutta direktiivin 97/13 kanssa edellä mainituissa yhdistetyissä

asioissa Albacom ja Infostrada antamassaan tuomiossa. Kyseisen tuomion 41 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tällainen maksu on niiden tavoitteiden vastainen, joihin yhteisön lainsäätäjä pyrki, ja poikkeaa direktiivillä 97/13 vahvistetuista yhteisistä puitteista. Saman tuomion 33 ja 42 kohdasta ilmenee lisäksi, että tällainen maksu on kielletty direktiivin 11 artiklan nojalla, jossa säädetään, että yrityksille osana valtuutusmenettelyä määrättävillä maksuilla voidaan pyrkiä ainoastaan kattamaan yksittäisen toimiluvan myöntämisestä, käsittelystä, valvonnasta ja toimeenpanosta aiheutuvat hallinnolliset kulut. Koska mainitun direktiivin 6 artiklan nojalla asetettavia maksuja on rajoitettu vastaavalla tavalla, samaa kieltoa sovelletaan tämän artiklan nojalla.

24 Direktiivin 97/13 25 artiklan mukaan edellä mainitut 6 ja 11 artikla oli pantava täytäntöön kyseisen direktiivin kaikkien muiden säännösten tavoin viimeistään 31.12.1997.

25 Direktiivin 97/13 22 artiklassa on kuitenkin poikkeussäännöksiä, joita sovelletaan direktiivin voimaantulopäivänä voimassa oleviin valtuutuksiin ja joiden nojalla nämä valtuutukset on saatettava yhdenmukaisiksi kyseisen direktiivin kanssa 1.1.1999 mennessä eli toisin sanottuna viimeistään vuoden kuluessa edellä mainitusta 25 artiklassa säädetystä päivästä.

26 On siis selvitettävä, sallitaanko direktiivin 97/13 22 artiklassa poikkeuksellisesti ja ainoastaan yhden vuoden ajaksi pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun voimassa pitäminen sellaiseen operaattoriin nähden, jolle oli myönnetty yksinoikeus ennen kyseisen direktiivin voimaantuloa.

27 Sen lisäksi, että kyseisen 22 artiklan 1 kohdassa myönnetään ylimääräinen 31.12.1998 päättyvä yhden vuoden määräaika, johon mennessä direktiivin 97/13 voimaantulopäivänä voimassa olevat valtuutukset on saatettava kyseisen direktiivin mukaisiksi,

samaisen artiklan 2 kohdassa säädetään myös mahdollisuudesta jatkaa voimassa oleviin valtuutuksiin liittyvien ehtojen voimassaoloaikaa, tosin sillä edellytyksellä, että näillä ehdoilla ei myönnetä erityis- tai yksinoikeuksia ja että tällä voimassaolon jatkamisella ei vaikuteta muiden yritysten yhteisön oikeuden mukaisiin oikeuksiin. Mainitun 22 artiklan 3 kohta koskee kyseisen direktiivin voimaantulopäivänä voimassa oleviin valtuutuksiin liittyviä velvoitteita. Tätä kohtaa sovelletaan niin, ettei sillä rajoiteta 2 kohdan säännösten soveltamista, ja sen mukaan siinä tarkoitetut velvoitteet on saatettava esillä olevan direktiivin mukaisiksi 1.1.1999 mennessä, ellei kyseinen jäsenvaltio ole pyynnöstä saanut komissiolta lykkäystä tähän päivämäärään.

28 Direktiivin 97/13 22 artiklassa ei siis nimenomaisesti käsitellä valtuutusten haltijoina oleville televiestintäyrityksille määrättyjä maksuja, olipa kyse yleisistä valtuutuksista tai yksittäisistä toimiluvista. Tätä kysymystä käsitellään nimenomaisesti ainoastaan direktiivin 6 ja 11 artiklassa.

29 Sen selvittämiseksi, onko kyseistä 22 artiklaa kuitenkin tarkoitettu sovellettavaksi pääasiassa kyseessä olevan kaltaisiin maksuihin, mainittua artiklaa ei ole tulkittava ainoastaan sen sanamuotoon tukeutuen vaan myös suhteessa sen päämäärään ja sen asemaan direktiivin 97/13 muodostamassa asiayhteydessä, kun direktiiviä arvioidaan kokonaisuudessaan.

30 Tältä osin kyseisen direktiivin 26 perustelukappaleella voidaan selventää mainitun 22 artiklan päämäärää. Yhteisön lainsäätäjä totesi tässä perustelukappaleessa, että jäsenvaltiot olivat myöntäneet tiettyjä toimilupia määräajoiksi, jotka jatkuivat vielä 1.1.1999 jälkeen. Korvausvaatimusten välttämiseksi pidettiin tarpeellisena sallia jäsenvaltioiden jatkavan eräiden näissä toimiluvissa olevien ehtojen voimassaoloaikaa, kunhan niillä ei myönnetä erityis- tai yksinoikeuksia. Tällaiset oikeudet oli komission myöntämiä hyväksymisiä lukuun ottamatta kumottava erityisesti kilpailusta telepalvelumarkkinoilla 28.6.1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY (EYVL L 192, s. 10) nojalla.

31 Direktiivin 97/13 22 artiklan päämääränä on täten oikeusriitojen välttäminen sallimalla se, että sopimussuhteet, joita jäsenvaltioiden ja televiestintäyritysten välillä oli syntynyt ennen kyseisen direktiivin voimaantuloa, jatkuvat edelleen 1.1.1999 jälkeen kuitenkin niin, että näille jäsenvaltioille myönnetään määräaikaa vain tähän päivämäärään asti mukauttaa kyseessä olevien sopimusten sisältö tämän direktiivin säännösten mukaisiksi.

32 Direktiivin 97/13 22 artiklan päämäärällä – täsmennettynä tällä tavoin direktiivin 26 perustelukappaleen valossa – ei täten vaikuta olevan mitään tekemistä aikaisempaan yksinoikeuteen liittyvän maksun voimassa pitämisen kanssa.

33 Kyseisen artiklan täsmällisen sanamuodon tutkiminen vahvistaa tätä päätelmää.

34 Ensinnäkin direktiivin 97/13 22 artiklan 2 kohdalla evätään sellaiselta jäsenvaltiolta, joka ei ole saanut komission hyväksyntää erityis- tai yksinoikeuksien voimassa pitämiseen televiestintäalalla, mahdollisuus pitää tällaisia oikeuksia myöntävät ehdot voimassa 31.12.1997 jälkeen. Kuten julkisasiamies huomauttaa ratkaisuehdotuksensa 37 kohdassa, jos yksinoikeus peruutetaan, tällaisella peruutuksella on normaalisti vaikutuksia myös yksinoikeuden vastasuorituksena olevan maksun perimiseen.

35 Toiseksi jo direktiivin 97/13 22 artiklan 3 kohdan sanamuodosta seuraa, että tätä kohtaa sovelletaan, ellei saman artiklan 2 kohdan säännöksistä muuta johdu. Koska 22 artiklan 2 kohdan mukaan erityis- tai yksinoikeuksia myöntävät ehdot eivät ole sallittuja, saman artiklan 3 kohta ei voi koskea tällaisiin ehtoihin liittyviä velvoitteita eikä sitä täten voida ymmärtää niin, että sillä sallittaisiin tällaisten velvoitteiden voimassaolon jatkuvan 31.12.1998 asti.

36 Tämän johdosta on katsottava, että muodoltaan aikaisempaan yksinoikeuteen liittyvän maksun kaltainen velvoite ei kuulu direktiivin 97/13 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen velvoitteiden soveltamisalaan eikä tällaista maksua voida kyseisen direktiivin 25 artiklan mukaisesti pitää voimassa 31.12.1997 jälkeen.

37 Italian hallitus on kuitenkin istunnossa väittänyt, että pääasiassa kyseessä olevan maksun maksaminen ei liity myönnettyyn yksinoikeuteen, joka on lisäksi peruutettu. Mainitun maksun tarkoituksena on tosiasiassa helpottaa Italian tasavallassa siirtymistä kilpailujärjestelmään. Koska kyseinen jäsenvaltio joutui luopumaan käyttöön ottamastaan yksinoikeuteen perustuvasta järjestelmästä ja sille tästä syntyneistä tuloista, kyseisen maksun voimassa pitäminen vuoden ajan muodosti taloudellisen suorituksen, joka mahdollisti mainitun jäsenvaltion mukautuvan vähitellen uuteen järjestelmään. Direktiivin 97/13 22 artiklan 3 kohdassa oleva ilmaus ”velvoitteet” on eri kuin saman artiklan 2 kohdassa käytetty ilmaus ”ehdot”, ja sitä on luettava erillään viimeksi mainitusta ilmauksesta. Sillä sallitaan näin ollen jäsenvaltion asettavan taloudellisista syistä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun 31.12.1998 asti.

38 Tältä osin on todettava, että kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on määrittää, liittyykö pääasiassa kyseessä oleva maksu – jonka osalta ei ole kiistetty, että se perustuu codice postalen 188 §:ään – Italiassa yleisten televiestintäpalvelujen alalla Telecom Italialle ennen direktiivin 97/13 voimaantuloa myönnettyyn yksinoikeuteen.

39 Jos oletetaan, että kyseisen maksun kaltainen maksu ei liity ennen direktiivin 97/13 voimaantuloa myönnettyyn yksinoikeuteen, on tutkittava, onko tällainen maksu kyseisen direktiivin 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu maksu, jonka osalta voidaan soveltaa mainitussa säännöksessä säädettyä poikkeusta.

40 Tältä osin Italian hallituksen tulkinta perustuu olettamaan, että kyseisen 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ”velvoitteiden” käsite eroaa saman artiklan 2 kohdassa olevasta ”ehtojen” käsitteestä. Viimeksi mainittu käsite kattaa Italian hallituksen mukaan ainoastaan yritykselle sen intressien mukaisesti myönnetyt edut, kun taas ilmaus ”velvoitteet” kattaa yritykselle määrätyt maksut, mukaan luettuna maksut, jotka on – kuten tilanne on pääasiassa – määrätty yksinomaan kyseisen jäsenvaltion taloudellisten intressien perusteella ja riippumatta valtuutuksen ”ehdoista”.

41 Tätä päätelmää ei voida kuitenkaan hyväksyä. Ensinnäkin 22 artiklan 2 ja 3 kohdan systematiikasta samoin kuin sanan ”ehdot” käyttämisestä muun muassa direktiivin 97/13 3, 4 ja 8 artiklassa, luettuna yhdessä direktiivin liitteen kanssa, kuvaamaan ehtoja, joita valtuutuksiin voidaan liittää, ilmenee, että tämä sana kattaa saman direktiivin 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen ”velvoitteiden” käsitteen. Ne ehdot, joita valtuutuksiin voidaan liittää, sellaisina kuin näitä ehtoja kuvataan direktiivin liitteessä, sisältävät useita velvoitteita, joihin kuuluu mainitussa liitteessä olevassa 4.3 kohdassa mainittu ehto, joka koskee ympäristöön sekä kaupunki- ja maaseutusuunnitteluun liittyviä vaatimuksia.

42 Toiseksi on muistutettava, että ainoastaan direktiivin 97/13 6 ja 11 artiklassa käsitellään televiestintäpalveluja koskevien valtuutusten haltijoina oleville yrityksille asetettavia maksuja (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Albacom ja Infostrada, tuomion 26 kohta). Yksittäisten toimilupien osalta kyseisen direktiivin 11 artiklan 1 kohdassa säädetään, että maksuilla, joita jäsenvaltiot määräävät yksittäisten toimilupien haltijoina oleville yrityksille, pyritään ainoastaan kattamaan hallinnolliset kulut, jotka liittyvät mainittujen toimilupien toteuttamisesta aiheutuvaan työhön (em. yhdistetyt asiat Albacom ja Infostrada, tuomion 25 kohta ja yhdistetyt asiat C-392/04 ja C-422/04, i-21 Germany, tuomio 19.9.2006, Kok. 2006, s. I-8559, 28 kohta). Samaa arviointia sovelletaan maksuihin, joita jäsenvaltiot määräävät yleisten valtuutusten osalta direktiivin 97/13 6 artiklan nojalla, jossa säädetään lisäksi yhdestä ainoasta muunlaisesta maksusta, eli yleispalvelujen tarjoamiseen liittyvistä maksuista.

43 Tämän seurauksena direktiivissä 97/13 tarkoitettu käsite ”valtuutuksiin liittyvät ehdot” kattaa erilaisia oikeuksia ja velvoitteita, mutta siihen ei kuitenkaan sisälly valtuutusten haltijoina oleville televiestintäyrityksille määrätyt maksut.

44 Tämän johdosta direktiivin 97/13 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ilmaus ”velvoitteet” ei kata pääasiassa kyseessä olevan kaltaista maksua, joka televiestintäyritykselle määrätään ilman mitään yhteyttä sille myönnetyn valtuutuksen käyttöehtoihin ja jonka ainoana tarkoituksena on auttaa kyseessä olevaa jäsenvaltiota taloudellisesti.

45 Edellä esitetyillä perusteilla esitettyyn kysymykseen on vastattava siten, että direktiivin 97/13 6, 11, 22 ja 25 artikla ovat esteenä sille, että jäsenvaltio vaatii operaattoria, joka on yleisten televiestintäpalvelujen aikaisemman yksinoikeuden haltija ja josta on tullut yleisen valtuutuksen haltija, suorittamaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun, joka vastaa aiemmin edellä mainitun yksinoikeuden vastikkeena perittyä määrää, vuoden ajan siitä päivästä lähtien, johon mennessä mainittu direktiivi oli saatettava osaksi kansallista oikeusjärjestystä, eli 31.12.1998 asti.

Oikeudenkäyntikulut

46 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Telepalvelualan yleisten valtuutusten ja yksittäisten toimilupien yhteisistä puitteista 10.4.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/13/EY 6, 11, 22 ja 25 artikla ovat esteenä sille, että jäsenvaltio edellyttää operaattoria, joka on yleisten televiestintäpalvelujen aikaisemman yksinoikeuden haltija ja josta on tullut yleisen valtuutuksen haltija, suorittamaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun, joka vastaa aiemmin edellä mainitun yksinoikeuden vastikkeena perittyä määrää, vuoden ajan siitä päivästä lähtien, johon mennessä mainittu direktiivi oli saatettava osaksi kansallista oikeusjärjestystä, eli 31.12.1998 asti.

Allekirjoitukset